

Sygn. akt IV U 793/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalasieński
Protokolant	sekr. sądowy Monika Świątek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 czerwca 2017 r. w S.

odwołania S. F. i następców prawnych Z. F.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 27.07.2016 r. znak (...)

z dnia 29.07.2016 r. znak (...)

z dnia 01.08.2016 r. znak (...)

w sprawie S. F. i następców prawnych Z. F.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość emerytury rolniczej

I. Zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 27.07.2016 roku znak (...) -2 i ustala brak podstaw do potrącania z emerytury rolniczej Z. F. nienależnie pobranych świadczeń;

II. Zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 29.07.2016 roku znak GE 285154/10 i ustala, że Z. F. w okresie od dnia 01 kwietnia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2015 roku nie pobrała nienależnego świadczenia i nie ma obowiązku zwrotu żądanej kwoty 28.926,02 zł (dwadzieścia osiem tysięcy dziewięćset dwadzieścia sześć złotych i dwa grosze);

III. Zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 01.08.2016 roku znak GE 286431/10 i ustala, że S. F. w okresie od 01 kwietnia 2007 roku do 04 lutego 2013 roku nie pobrał nienależnego świadczenia i nie ma obowiązku zwrotu żądanej kwoty 22.553,99 złotych (dwadzieścia dwa tysiące pięćset pięćdziesiąt trzy złote i dziewięćdziesiąt dziewięć groszy).

Sygn. akt IV U 793/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27.07.2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 277) oraz ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) ponownie ustalił wysokość emerytury rolniczej Z. F.. Organ rentowy podał, iż z emerytury rolniczej potrąceniu ulega kwota 407,58 zł z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, a przeznaczona do wypłaty kwota ostatecznie wynosi 529,54 zł miesięcznie.

Decyzją z dnia 29.07.2016 r. organ rentowy, działając na podstawie przepisów art. 52 ust. 2 oraz 28 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 138 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustalił wobec Z. F. nadpłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej w okresie od 1.04.2007 r. do 31.12.2015 r. w kwocie 73.981,87 zł i zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu kwoty 28.926,02 zł tytułem nienależnie pobranej emerytury rolniczej za okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. Organ rentowy podał, że stosownie do postanowienia Sądu Rejonowego w Węgrowie z dnia 20.10.2014 r. (sygn. akt I Ns 605/13), ubezpieczona nabyła przez zasiedzenie z dniem 23.03.2007 r. gospodarstwo rolne. Stąd też, z uwagi na treść art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, a zatem nie była ona uprawniona do części uzupełniającej emerytury rolniczej.

Od obu tych decyzji odwołanie wniosła Z. F.. Wskazała, że w chwili nabycia nieruchomości o pow. 1,0005 ha nie miała stosownych dokumentów stwierdzających fakt jej nabycia, dlatego też nie mogła o tym poinformować KRUS. Nieruchomość ta nie znajdowała się w posiadaniu ubezpieczonej, lecz dzierżawcy- M. S., który uiszczał należny podatek od nieruchomości i otrzymywał dopłaty z (...). Tym samym ubezpieczona nie prowadziła w spornym okresie działalności rolniczej. Wniesienie tego odwołania zainicjowało sprawę IV U 791/16, ostatecznie zarejestrowaną pod sygn. akt IV U 288/17.

Decyzją z dnia 1.08.2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie przepisów art. 52 ust. 2 oraz 28 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustalił wobec S. F. nadpłatę części uzupełniającej renty rolniczej w okresie od 1.04.2007 r. do 4.02.2013 r. w kwocie 41.024,75 zł i zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu kwoty 22.553,99 zł tytułem nienależnie pobranej renty rolniczej za okres od 5 lutego 2010 r. do 4 lutego 2013 r. Organ rentowy podał, że stosownie do postanowienia Sądu Rejonowego w Węgrowie z dnia 20.10.2014 r. (sygn. akt I Ns 605/13), ubezpieczony nabył przez zasiedzenie z dniem 23.03.2007 r. gospodarstwo rolne. Dlatego też, z uwagi na treść art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej i nie był on uprawniony do części uzupełniającej renty rolniczej.

Odwołanie od tej decyzji wniosł S. F., który podał, że w chwili nabycia nieruchomości o pow. 1,0005 ha nie miał stosownych dokumentów stwierdzających fakt jej nabycia, dlatego też nie mógł o tym poinformować KRUS. Nieruchomość ta nie znajdowała się w posiadaniu ubezpieczonego, lecz dzierżawcy- M. S., który uiszczał należny podatek od nieruchomości i otrzymywał dopłaty z (...). Tym samym ubezpieczony nie prowadził w spornym okresie działalności rolniczej. Ponadto w/w należność uległa przedawnieniu. Wniesienie tego odwołania zainicjowało sprawę IV U 793/16.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, powołując się na argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 30 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach połączył sprawę IV U 793/16 ze sprawą IV U 288/17 celem łącznego prowadzenia i orzekania (k. 44 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona Z. F. była uprzednio (począwszy od 30.11.1995 r.) uprawniona do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, a od 26.01.2009 r. do emerytury rolniczej (bezsporne, akta KRUS, w tym decyzja k. 30).

Ubezpieczony S. F., mąż Z. F., był uprawniony do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1.11.2000 r. do 4.02.2013 r. (bezsporne, akta KRUS). Z dniem 5.02.2013 r. ubezpieczony został uprawniony do emerytury z ZUS (decyzja k.129 akt KRUS dot. S. F.).

Małżonkowie Z. i S. F. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o pow. 5,18 ha położonego w miejscowości R. nr dz. 200 i 220 (bezsporne, akt notarialny k. 18 akt KRUS dot. S. F.). (...) wchodzące w skład tego gospodarstwa ubezpieczeni wydzierżawili M. S. na okres 10 lat na podstawie umowy zawartej w 15.11.2000 r. (umowa dzierżawy wraz z adnotacją o potwierdzeniu przez Wójta gminy L. złożenia własnoręcznych podpisów k. 47 akt KRUS dot. S. F.). M. S. zobowiązał się do uiszczania podatków związanych z powyższą nieruchomością. W dniu 19.11.2008 r. część tej nieruchomości, o pow. 4,7979 ha oznaczona nr działek (...), została sprzedana przez ubezpieczonych M. i K. małż. S. po uprzednim rozwiązaniu umowy dzierżawy przedmiotowej nieruchomości łączącej ubezpieczonych z M. S. (umowa sprzedaży k.45-47 akt KRUS dot. Z. F.). Pozostała część powyższej nieruchomości, tj. działka o pow. 0,3993 ha oznaczona nr 220/2, na której znajdowało się siedlisko, została przekazana przez ubezpieczonych I. G. darowizną zawartą 30.07.2013 r. (umowa darowizny k. 51-52 akt KRUS dot. Z. F.).

Małżonkowie F. nabyli na własność przez zasiedzenie z dniem 23.03.2007 r. nieruchomość położoną w miejscowości R. gm. L. o nr ewidencyjnym 28/2 o pow. 1,0005 ha (odpis postanowienia SR Węgrów z dnia 20 października 2014 r. sygn. akt I NS 605/13 k.3 akt sprawy). Nieruchomość ta uprzednio należała do E. K. (1) i była oddana, zarówno przed jak i po 23.03.2007 r., w dzierżawę M. S., który uiszczał należny podatek rolny w latach 2006-2015 (zaświadczenie z Urzędu gminy L. k. 4 akt sprawy). Od 2004 r. do 2015 r. M. S. otrzymywał na tę działkę dopłaty z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (informacja k. 5 akt sprawy).

Na podstawie umowy darowizny z dnia 12.01.2016 r. ubezpieczeni przekazali I. G. prawo własności nieruchomości o pow. 1,0005 ha, położonej w miejscowości R. oznaczonej nr 28/2 (umowa darowizny k. 51-52 akt KRUS dot. Z. F.).

W toku postępowania, w dniu 7.02.2017 r., zmarła Z. F., wobec czego do procesu przystąpili jego następcy prawni, tj. obok S. F. I. G., M. F. i K. F. (kopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 28).

Ubezpieczeni od 2000 r. nie prowadzili działalności rolniczej. Nie uprawiali należących do nich gruntów rolnych i nie zajmowali się hodowlą zwierząt. Wszystkie dzieci ubezpieczonych wyprowadziły się z domu rodzinnego (zeznania świadka M. S., zeznania stron: S. F. k. 11v i 44v, I. G., K. F. oraz M. F. k. 44v-45).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonych okazały się uzasadnione.

Istota niniejszego postępowania polegała na ustaleniu, czy ubezpieczeni zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej. Okoliczność ta warunkuje bowiem, czy byli oni uprawnieni do części uzupełniającej emerytury/renty rolniczej, a w konsekwencji rzutuje na przyjęcie, czy pobrane przez nich świadczenia, były nienależne oraz, czy na ubezpieczonych ciąży obowiązek zwrotu tych świadczeń.

Zgodnie z art. 28 ust. 1, 2, 3 i 4 przywołanej wyżej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wypłata części uzupełniającej emerytury rolniczej ulega zawieszeniu, jeżeli emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, przy czym uznaje się, że emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego współmałżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie nienależącej do katalogu wymienionego w tym przepisie. Stosownie do treści z art. 2 ust. 1 w zw. z art. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2016r., poz. 617 j.t.) za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów, sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne (z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza), o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub

1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, w tym spółki, nieposiadającej osobowości prawnej.

Należy wskazać, że o tym, czy emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej decyduje każdorazowo stan faktyczny, a zatem fakt, czy dana osoba rzeczywiście prowadzi działalność rolniczą i pracuje w gospodarstwie rolnym. Taki pogląd zaprezentował również Sąd Najwyższy (uchwała SN z 6 maja 2004r., II UZP 5/06, OSNP 2004/22/389), a także Sąd Apelacyjny w Lublinie, który w wyroku z 1 sierpnia 2012r. w sprawie III AUa 615/12 wskazał, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art.6 pkt 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art.28 ust.1 i 3 w związku z ust.4.

Po analizie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd doszedł do przekonania, że ubezpieczeni w spornych okresach (od 1.04.2007 r. do 31.12.2015 r. oraz od 1.04.2007 r. do 4.02.2013 r.), mimo przysługiwania im prawa własności gospodarstwa rolnego, nie prowadzili działalności gospodarczej. Okoliczność ta jednoznacznie wynika z zeznań złożonych przez świadka M. S.- dzierżawcę nieruchomości należących do ubezpieczonych oraz przesłuchania S. F. i następców prawnych Z. F.. Okoliczność dzierżawy przez wymienionego nieruchomości o pow. 5,18 ha w okresie od 2000 r. do 19.11.2008 r. wynika ze znajdującej się w aktach KRUS umowy dzierżawy oraz została potwierdzona w treści zeznań M. S., S. F. i K. F.. M. S. użytkował również nieruchomość oznaczoną nr 28/2 o pow. 1,0005 ha i to zarówno, gdy jej właścicielem był E. K. (2), czyli do 22.03.2007 r. jaki i po tej dacie. Fakt nieuprawiania tej nieruchomości przez ubezpieczonych wynika z zeznań wszystkich przesłuchiwanym w toku postępowania osób. Zeznania te są logiczne, spójne, kategoryczne i przez to przekonujące. Zostały zatem obdarzone przez Sąd walorem wiarygodności. Ich treść koresponduje z przedłożonymi w toku postępowania dokumentami: zaświadczeniem z Urzędu gminy L. oraz informacją z (...) k. 4-5 akt sprawy), z których wynika, że M. S. w latach 2006-2015 uiszczał podatek rolny za nieruchomości położone w R. i należące do E. K. (1) oraz, iż w latach 2004-2015 otrzymywał dopłaty na działkę ewidencyjną nr (...) położoną w R..

Jednocześnie, wskazać należy, iż od chwili sprzedaży w dniu 19.11.2008 r. części nieruchomości rolnych o pow. 4,7979 ha, ubezpieczeni pozostawili sobie jedynie tę część nieruchomości o pow. 0,3993 ha oznaczoną nr 220/2, na której znajdowało się siedlisko. Stąd też zasadnym jest twierdzenie, iż nie prowadzili oni działalności rolniczej, gdyż nie użytkowali żadnych innych gruntów rolnych, na których działalność taka mogła by być prowadzona. Pamiętać również należy, iż w tym czasie oboje ubezpieczeni pobierali rentę rolniczą. Za wiarygodne uznać więc należy zeznania I. G., która podała, iż jej rodzice byli schorowani i z tego powodu nie mogli uprawiać ziemi. Ze złożonych przez wymienione osoby zeznań wynika, że ubezpieczeni nie zajmowali się również hodowlą zwierząt, poza hodowanymi na własne potrzeby kurami. Ta okoliczność, podobnie jak fakt uprawiania na własne potrzeby warzyw na gruncie, na którym znajdowało się siedlisko, bez wątpienia, z uwagi na marginalny rozmiar omawianej hodowli i prac, nie jest tożsama z pojęciem prowadzenia działalności rolniczej.

W konsekwencji nie ma podstaw do przyjęcia, iż ubezpieczeni nie byli uprawnieni do części uzupełniającej emerytury/renty rolniczej. Tym samym nie ma przyczyn do uznania, iż ubezpieczeni nienależnie pobrali część uzupełniającą świadczenia emerytalnego/rentowego za okres od 1.04.2007 r. do 31.12.2015 r. (odpowiednio Z. F.) oraz od 1.04.2007 r. do 4.02.2013 r. (S. F.). Nie zachodziły zatem podstawy z art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 52 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników do zobowiązania ubezpieczonych do zwrotu kwot 28.926,02 zł oraz 22.553,99 zł tytułem nienależnie pobranego świadczenia. Jednocześnie, nie było przyczyn do potrącania z emerytury rolniczej Z. F. nienależnie pobranych świadczeń.

W związku z powyższym Sąd uznał zaskarżoną decyzję za błędną i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.